



Stjórnarráð Íslands
Matvælaráðuneytið

NIÐURSTÖÐUR SAMRÁÐS Í MÁLINU

„Drög að reglugerð um verndarráðstafanir vegna viðkvæmra hafsvæða og botnvistkerfa“

Nr. S-221/2022 í samráðsgátt stjórnvalda á vefnum samradsgatt.is

Febrúar 2023

1. ÞÁTTTAKA

Skjöl málsins, allar umsagnir og upplýsingar um umsagnarfrest og annað fyrirkomulag er að finna í samráðsgáttinni á Ísland.is, slóð á málið: [https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=3334](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=3334)

Sama dag og drög að reglugerð birtust í samráðsgátt var eftirfarandi aðilum sérstaklega bent á drögin og möguleikanum á að koma með athugasemdir: Samtök smærri útgerða, Fiskistofa, Hafrannsóknastofnun, Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi, Landhelgisgæslan, Landssamband smábátaeigenda, Samgöngustofa, Skipulagsstofnun og Umhverfisstofnun.

Tuttuguogníu umsagnir bárust, sjö frá lögaðilum og tuttuguogtvær frá einstaklingum.

2. SJÓNARMÍÐ UMSAGNARAÐILA OG VIÐBRÖGÐ VIÐ ÞEIM

Í umsögnum (29) má greina eftirfarandi megináherslur (fleira en eitt atriði í sumum umsögnum):

ALMENN MÓTMÆLI VIÐ VERNDARSVÆÐUM Í SJÓ

Fimm umsagnir mótmæltu setningu verndarsvæði í sjó og töldu þetta vera aðgerðir sem skila ekki árangri og hefta veiði. Flestir vísuðu í eigin reynslu um að áhrif veiða og veiðafæra væru lítil sem engin.

Viðbrögð: Með setningu þessarar reglugerðar er annarsvegar verið að sameina í eina reglugerð tiltekin svæði sem notið hafa verndar um langa tíð (kóralsvæði og önnur viðkvæm hafsvæði t.a.m. til verndunar smáfisks) og hins vegar verið að ákvarða ný svæði til verndunar viðkvæmum botnvistkerfum sem er í samræmi við stefnumótun stjórnvalda m.a. til að uppfylla alþjóðlegar skuldbindingar.

MÓTMÆLI VIÐ VERKLAGI OG VILJA AUKIÐ SAMRÁÐ

Fjórar umsagnir töldu verklag geta verið betra við setningu reglugerðar sem þessarar og vildu aukið samráð.

Viðbrögð: Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið hafði hafið vinnu að markvissir stefnumótun stjórnvalda varðandi viðkvæm hafsvæði árið 2021, í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar. Þannig óskaði ráðuneytið eftir að Hafrannsóknastofnun ynni skýrslu um verndun viðkvæmra botnvistkerfa. Skýrslan kom út í október 2021 og lýsir stöðu og möguleikum hvað varðar verndun viðkvæmra botnvistkerfa á íslensku hafsvæði. Skýrslan var birt á vefsíðu Hafrannsóknastofnunnar og ráðuneytisins. Í nóvember 2022 setti ráðuneytið drög að reglugerða um vernd verndarráðstafanir vegna viðkvæmra hafsvæða og botnvistkerfa í samráðsgátt stjórnvalda. Það var einmitt tilgangur birtingu draga í samráðsgátt að kalla fram athugasemdir sem ráðuneytið gæti fjallað um og gert viðeigandi breytingar. Að beiðni Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi, var fundað með þeim um ýmis mál tengd verndarsvæðum í hafi í október 2022 og upplýsingar veittar um verkefnið til samráðs.

MÓTMÆLI VIÐ LOKUNUM Á HANDFÆRAVEIÐAR

Tuttuguogein umsögn mótmæltu lokunum á handfæraveiðum almennt og/eða á tilteknum svæðum, einkum úti fyrir Norðurlandi og á svæðum tilgreindum í 7. gr. í reglugerðadrögunum.

Viðbrögð: Ráðuneytið kallaði eftir viðbrögðum Hafrannsóknastofnunnar vegna framkominna athugasemda. Gerðar voru breytingar á reglugerðinni í samræmi við tillögur Hafrannsóknastofnunnar. Þannig verður áfram heimilt að stunda handfæraveiðar á þeim stöðum er falla að mestu undir eldri reglugerð, þ.e. reglugerð um friðunarsvæði við Ísland, þ.e. úti fyrir Vesturlandi, norðaustur af Horni og fyrir Norðausturlandi.

MÓTMÆLI VIÐ LOKUNUM Á LÍNU OG NETUM

Fimm umsagnir mótmæltu lokunum á línu og netum á tilteknum svæðum. Tilgreind svæði voru á Hornbanka og út af Norðausturlandi (E og D svæði í auglýstri tillögu).

Viðbrögð: Ráðuneytið kallaði eftir viðbrögðum Hafrannsóknastofnunnar vegna framkominna athugasemda. Stofnunin taldi að ekki voru rök fyrir því að breyta reglugerðinni þannig að línu- og netaveiðar yrðu leyfðar þar sem þær voru tilgreindar óheimilar. Rannsóknir hafa sýnt að lína og net geta valdið skaða á viðkvæmum lífverum á botni. Net flækjast í slíkum búsvæðum og það sama á við línu. Þannig getur lína vafist um þrívíðar lífverur (t.d. kóralla) og "sagað" þá í sundur. Það er því ljóst að lína og handfæri geta valdið umtalsverðum skaða á slíkum svæðum og því er svæðinu lokað fyrir veiðum með þessum veiðarfærum. Mun minni hætta er á að slíkt gerist með handfærum.

ÁBENDINGAR UM ÚTFÆRSLU VERKEFNISINS

Ein umsögn dró fram ábendingar um að samkvæmt alþjóðasamningnum um líffræðilega fjölbreytni (CBD) þá er hægt að setja verndarsvæði án þess að útiloka allar veiðar.

Viðbrögð: Reglugerðadrögin fjalla um verndarráðstafanir vegna viðkvæmra hafsvæða og botnvistkerfa en fjallar ekki um stofnum verndarsvæða (e. MPA) eða friðlýst svæði samkvæmt náttúruverndarlögum. Auglýst reglugerðadrög útilokar ekki allar veiðar né veiðafæri. Veiðafæri sem tilgreind eru leyfileg í hverri grein reglugerðarinnar taka mið af verndarmarkmiðum hvers svæðis. Tekið var tillit til umsagna er vörðuðu handfæraveiðar á tilteknum svæðum samanber það sem fram kemur að ofan.

ÓSK UM AUKNAR RANNSÓKNIR Á VEIÐAFÆRUM, SKILGREININGU BOTNVEIÐA OG

AUKA FJÁRMÖGNUN TIL GRUNNRANNSÓKNA HAFSINS

Ein umsögn benti á að rannsaka þurfi áhrif veiðafæra á lífríki hafsins betur til upplýsinga í verkefni sem þessu. Ein umsókn óskaði eftir að botnveiði væri skilgreind og þau veiðafæri sem því tilheyra tilgreind. Sjö umsagnir bentu á að auka þurfi til muna rannsóknir á lífríki hafsins og auka fjármögnun til grunnrannsóknna hafsvalda.

Viðbrögð: Það er vissulega hægt að taka undir að rannsóknir mættu vera meiri en nú er. Hins vegar ætti það ekki að standa í vegi fyrir friðun viðkvæmra botnvistkerfa þar sem að samkvæmt varúðarnálgun eins og hún er skilgreind af Sameinuðu þjóðunum skal ekki nota skort á vitneskju sem rök fyrir því að fresta verndarráðstöfunum.

ÁBENDINGAR OG SÉRTÆKAR TILLÖGUR UM EINSTÖK SVÆÐI

Ein umsögn var með sértækar tillögur um einstök svæði tilgreind í reglugerðinni.

Viðbrögð: Fallist var á að gera breytingar í samræmi við umsagnir eftir tilmælum Hafrannsóknarstofnunar.

JÁKVÆÐ VIÐBRÖGÐ OG ÓSK UM FREKARI VERNDARSVÆÐI OG VERNDARAÐGERÐIR

Fjórar umsagnir fögnuðu verkefninu en um leið hvöttu til frekari aðgerða og mörkun stærri og fleiri verndarsvæða og verndaraðgerða í hafi. Slíkar auknar aðgerðir væru í samræmi við skuldbindingar Íslands á alþjóðavísu einkum með tilvísun í alþjóðasamninginn um líffræðilega fjölbreytni og aðra haftengdar skuldbindingar (t.d. OSPAR).

Viðbrögð: Setning reglugerðarinnar sameinar eldri svæði og tilgreinir ný svæði á grundvelli verndunar viðkvæmra botnvistkerfa. Ljóst er í samræmi við skuldbindingar Ísland að auka verður við þau svæði í samræmi við markmið alþjóðasamningsins um líffræðilega fjölbreyting til 2030. Því er gert ráð fyrir að fleiri svæðum verði bætt við á þessum grunni.

ÓSK UM STEFNU UM MÁLEFNI HAFSINS OG VERNDARRÁÐSTAFANIR

Sjö umsagnir bentu á að stefnu um verndun hafsins vantar og óskuðu eftir slíkri. Umsagnaaðilar vilja sjá frekari vinnu við hafvernd og skýra stefnumótun með breiðari aðkomu ólíkra stofnanna. Í því samhengi ávarpa aðilar mikilvægi náttúruverndarlaga og minna á ýmsar haftengdar alþjóðaskuldbindingar. Hvetja til að stefna að skilgreiningu fleiri fjölbreyttra verndarsvæða í hafi svo hægt sé að standa við gerða samninga um verndun hafsvæða og fjölbreytni lífríkis í íslenskri lögsögu. Umsagnaraðilar vilja samstarf um stjórnunar og verndaráætlanir fyrir svæði í hafi og vekja athygli á lögum um stjórn vatnamála og markmiða um þau. Ein umsókn nefndi sérstaklega að hugtök þyrfti að skilgreina betur.

Viðbrögð: Stjórnvöld vinna nú að greiningu á því hvernig samþykktir Samnings Sameinuðu þjóðanna um líffræðilega fjölbreytni og OSPAR verða innleiddar í stefnu Íslands varðandi verndun hafsins.

ÓSK UM SKÝRARI TILVÍSUN Í LÍFFRÆÐILEGA FJÖLBREYTNÍ

Fjórar umsagnir ávörpuðu sérstaklega mikilvægi líffræðilegrar fjölbreytni í samhengi við verndarmarkmið vinnu sem þessarar. Tvær umsagnir óskuðu sérstaklega að reglugerðin og verkefnið ávarpaði líffræðilega fjölbreytni skýrar í 1. gr. reglugerðarinnar.

Viðbrögð: Tekið er tillit til umsagnanna og er líffræðileg fjölbreytni tilgreind í 1. gr. reglugerðarinnar eftir uppfærslu.

3. LOKAORÐ

Ráðuneytið hefur yfirfarið allar umsagnir og gert breytingar eftir samráð innan ráðuneytisins og við Hafrannsóknarstofnun. Var reglugerðin gefin út með breytingum. Ráðuneytið þakkar innsendar umsagnir og telur að þau hafi gert drögin betri.